

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy Milana Taubera, soudce Vadima Hlavatého a soudkyně Pavly Klusáčkové ve věci

žalobkyně:

Z. Š.
bytem XXX

proti

žalované:

Česká advokátní komora
sídlem Národní tří. 16, 110 00 Praha 1

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 1. 11. 2022, č. j. 10.01-000563/22-002, a proti rozhodnutí žalované ze dne 1. 11. 2022, č. j. 10.01-000565/22-002,

takto:

I. Žaloba se zamítá.

Shodu s prvopisem potvrzuje M. S.

II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I.

Základ sporu

1. Žalobkyně se podanou žalobou domáhá zrušení rozhodnutí žalované ze dne 1. 11. 2022, č. j. 10.01-000563/22-002 (dále též „Rozhodnutí 1“), a rozhodnutí žalované ze dne 1. 11. 2022, č. j. 10.01-000565/22-002 (dále též Rozhodnutí 2“), kterými žalovaná rozhodla, že se žalobkyni neurčuje advokát k poskytnutí bezplatné správní služby podle § 18c zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii (dále jen „zákon o advokacii“).

II.

Obsah žaloby a související vyjádření

2. Žalobkyně ve své žalobě uvádí, že žalovaná obě rozhodnutí vydala na základě formulářů „Žádost o právní službu pro fyzickou osobu“, v nichž žalobkyně uvedla, že se jedná o řízení před Ústavním soudem o ústavní stížnosti proti rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 8. 2022, č. j. 1 As 158/2022-37, a rozsudku ze dne 5. 8. 2022, č. j. 3 As 159/2022-34.
3. Vysvětluje, že z obou rozhodnutí žalované je zřejmé, že rozhodla o neurčení bezplatné právní služby, ačkoliv žalobkyně v obou podaných žádostech neuvedla žádné údaje v části II. Rodinné poměry žadatele a v části IV. Údaje o Finanční situaci. Žalovaná tak dle názoru žalobkyně rozhodla o neurčení advokáta z jiného důvodu, neboť předmětem žádostí žalobkyně nebylo poskytnutí bezplatné právní služby určeným advokátem. Napadená rozhodnutí proto nemají oporu v samotných žádostech o poskytnutí právní služby.
4. Pokud jde o tvrzení žalované, že žádosti nejsou včasné dle § 18 odst. 2 zákona o advokacii, nemá toto tvrzení dle názoru žalobkyně oporu v zákoně (např. v § 40 odst. 1 písm. d) správního řádu nebo § 40 odst. 4 s. ř. s.), ani v rozhodovací praxi žalované. Z obou rozhodnutí navíc nevyplývá, že ke dni rozhodování (1. 11. 2022) bylo prokázáno, že v obou případech řízení o ústavních stížnostech neprobíhá (sp. zn. II. ÚS 2897/22 a sp. zn. I. ÚS 2899/22).
5. K odkazu žalované na rozsudky Městského soudu v Praze a Nejvyššího správního soudu žalobkyně uvádí, že tyto jsou nepřiléhavé, protože soudy v nich nepostavily najisto, zda žalovaná v daných případech postupovala či nepostupovala v souladu s § 18c odst. 3 zákona o advokacii, když z žádostí bylo zřejmé, že se nejedná o poskytnutí právní služby na náklady státu podle § 23 odst. 3 zákona o advokacii, stejně jako je tomu v tomto případě.
6. S ohledem na výše uvedené má žalobkyně za to, že obě napadená rozhodnutí jsou nezákonná, v důsledku čehož jí bylo odepřeno ústavně zaručené právo na určení advokáta a byl jí zamezen přístup k soudu.
7. Žalobkyně navrhuje, aby soud napadená rozhodnutí zrušil, a žádá přiznání náhrady nákladů řízení.
8. Žalovaná ve vyjádření k žalobě poukazuje na to, že žalobkyně již obdobné spory vedla (např. u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 11 A 18/2021) a nejpozději od 8. 9. 2021 musela znát výklad Nejvyššího správního soudu k projednávané problematice (rozsudek ze dne 8. 9. 2021, č. j. 9 As 121/2021-29), spočívající v tom, že právní služba se dle § 18c odst.

Shodu s prvopisem potvrzuje M. S.

1 zákona o advokacii poskytuje žadateli, jehož příjmové a majetkové poměry to odůvodňují, přičemž samotné splnění podmínky odmítnutí poskytnutí právní služby alespoň dvěma dříve oslovenými advokáty není v takovém případě dostatečné, a tyto podmínky musí být splněny kumulativně.

9. Žalovaná dále shrnuje průběh správních řízení a uvádí, že výtka žalobkyně, že žalovaná rozhodla o neurčení advokáta k poskytnutí bezplatné právní služby, ačkoliv ona nežádala o určení advokáta k poskytnutí bezplatné právní služby, nemůže dle názoru žalované obstát, protože s účinností od 1. 7. 2018 může žalovaná určit advokáta k poskytnutí právní služby pouze tomu žadateli, jehož příjmové a majetkové poměry to odůvodňují.
10. K námitce žalobkyně, že z napadených rozhodnutí nevyplývá, že k 1. 11. 2022 bylo prokázáno, že řízení o ústavní stížnosti neprobíhá, žalovaná uvádí, že dne 17. 10. 2022 doručila žalobkyně žalované žádost o určení advokáta a 19. 10. 2022 doručila Ústavnímu soudu (bez zastoupení advokátem) ústavní stížnost. Žalovaná o žádosti žalobkyně o určení advokáta rozhodla dne 1. 11. 2022 a Ústavní soud odmítl ústavní stížnost žalobkyně dne 12. 12. 2022. Ke dni 1. 11. 2022 proto (již ode dne 19. 10. 2022) řízení před Ústavním soudem probíhalo, ale o ústavní stížnosti nebylo Ústavním soudem rozhodnuto. Námitku žalobkyně proto žalovaná nepovažuje za důvodnou.
11. Žalovaná dále k námitce, že by žádost o určení advokáta se netýká právní služby na náklady státu, žalovaná uvádí, že se žádost žalobkyně ve smyslu § 23 odst. 3 zákona o advokacii týká právě situace, kdy odměnu případně určeného advokáta dle § 18c zákona o advokacii hradí stát. Dodává, že proces úhrady odměny advokátovi je upraven v § 23 odst. 4 zákona o advokacii, přičemž odměna je příjmem určeného advokáta, nikoliv žalované, a plátcem je stát, nikoliv původní žadatel o určení advokáta.
12. Dle názoru žalované nemůže obstát ani výtka, že žalobkyni náleží ústavně zaručené právo na určení advokáta, protože každému náleží pouze právo na právní zastoupení, přičemž k tomu se vyjádřil Ústavní soud v usnesení ze dne 26. 4. 2022 sp. zn. IV. ÚS 667/22. Dodává, že pro věci ústavních stížností navíc neplatí podmínka oslovení dvou advokátů žadatelem.
13. Žalovaná shrnuje zásadní důvody, na kterých jsou napadená rozhodnutí založena, tedy že žalobkyně netvrdila a neprokazovala své finanční a majetkové poměry, že žádost o určení advokáta nepodala včas a se jedná o zneužívání institutu určování advokátů a práva na bezplatnou pomoc.
14. Žalovaná závěrem upozorňuje na to, že Ústavní soud svým nálezem sp. zn. Pl. ÚS 44/21 ze dne 24. 1. 2023 zrušil ke dni 31. 12. 2023 ustanovení § 18c odst. 1 zákona o advokacii ve slovech „*jehož příjmové a majetkové poměry to odůvodňují, a*“. Zrušená část ustanovení tak byla ke dni vydání napadených rozhodnutí platná a účinná a žalovaná podle něj správně postupovala.
15. Žalovaná navrhuje, aby soud žalobu zamítl.

III.

Posouzení žaloby

16. Zdejší soud rozsudkem ze dne 29. 5. 2023, č. j. 17 A 110/2022-99, žalobě vyhověl, tj. napadená rozhodnutí žalované zrušil a věci jí vrátil k dalšímu řízení. Tento rozsudek

Shodu s prvopisem potvrzuje M. S.

Nejvyšší správní soud svým rozsudkem ze dne 9. 8. 2024, č. j. 10 As 214/2023-33, zrušil a věc vrátil zdejšímu soudu k dalšímu řízení. Přitom vyslovil závazný právní názor, že se zdejší soud zabýval otázkou zneužití práva žalobkyní, ačkoli se jí nemohl zabývat, neboť ji žalobkyně neuplatnila jako žalobní bod. Pokud by se touto otázkou nezabýval, nemohl by rozhodnutí Komory zrušit. Podle judikatury NSS totiž každý z důvodů pro neurčení advokáta – tedy i zneužití práva podle § 18c odst. 5 zákona o advokacii – postačí sám o sobě k tomu, aby Komora advokáta žadateli neurčila (naposledy např. rozsudek ze dne 27. 6. 2024, čj. 8 As 22/2024-57, bod 15). Pokud tedy žalobkyně nezpochybnila být jen jeden ze tří důvodů, pro které jí Komora neurčila advokáta, napadená rozhodnutí je třeba považovat za zákonná. Městský soud proto měl žalobu zamítnout.

17. Městský soud v Praze přezkoumal žalobou napadené rozhodnutí v rozsahu uplatněných žalobních bodů, jimiž je vázán (§ 75 odst. 2 věta první s. ř. s.), a vycházel přitom ze skutkového i právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 s. ř. s.) a ze závazného právního názoru vysloveného Nejvyšším správním soudem (§ 110 odst. 4 s. ř. s.).
18. Při jednání, které se konalo u zdejšího soudu dne 25. 11. 2024, a na něž byly obě účastnice řízení řádně předvolány, setrvala žalovaná na svých argumentech i návrhu. Rovněž požadovala přiznání nákladů řízení, jež vyčíslila na 11 372 Kč. Žalovaná na dotaz soudu výslovně uvedla, že v tomto soudním řízení neuplatňuje žádné důkazní návrhy. Žalobkyně se k jednání bez omluvy nedostavila, ač jeho nařízení požadovala. Přestože se po předvolání na soud obrátila svým podáním (viz níže), nikdy nežádala odročení jednání.
19. Žaloba není důvodná.
20. Soud považuje za vhodné nejprve reagovat na požadavek z podání žalobkyně, které obdržel dne 22. 11. 2024, tedy v pátek před konáním ústního jednání v pondělí 25. 11. 2024. Žalobkyně žádala, aby zdejší soud zaslal spis sp. zn. 17 A 110/2022, včetně správního spisu a všech dalších případných příloh, k Okresnímu soudu ve Frýdku-Místku k nahlížení. Zdejšímu soud nezbyvá než konstatovat, že tento požadavek žalobkyně nelze než považovat za obstrukční a zneužívající právo. To plyne především z jeho načasování, kdy jej žalobkyně vznesla těsně před konáním jednání, nadto za situace, kdy jí musel být znám shora shrnutý závazný právní názor Nejvyššího správního soudu ukládající zdejšímu soudu její žalobu zamítnout. Konečně žalobkyně mohla své právo na nahlížení do spisu realizovat dne 25. 11. 2024 před konáním jednání, ostatně byla to právě ona, kdo nařízení jednání požadoval. Nicméně tohoto jednání se bez omluvy (ani dodatečně) nezúčastnila.
21. Nyní soud může přikročit k posouzení věci. V odůvodnění napadených rozhodnutí jsou obsaženy tři důvody, jež žalovanou vedly k nevyhovění žádostem žalobkyně.
22. Za prvé žalovaná konstatovala, že žádosti žalobkyně nebyly podány včas a že na vydání rozhodnutí o určení advokáta má lhůtu 30 dnů, kterou lze případně prodloužit. V obou věcech žalobkyně žádala o určení advokáta pro řízení o ústavní stížnosti. Žalovaná zdůraznila, že lhůta pro podání ústavní stížnosti je dvouměsíční a je propadná. V případě Rozhodnutí 1 žalovaná dospěla k závěru, že dvouměsíční lhůta uplynula dne 15. 10. 2022, avšak žádost o určení advokáta žalovaná obdržela až dne 17. 10. 2022. V případě Rozhodnutí 2 žalovaná dospěla k závěru, že dvouměsíční lhůta uplynula dne 19. 10. 2022, avšak žádost o určení advokáta žalovaná obdržela dne 17. 10. 2022, tj. pouhé dva dny před uplynutím lhůty pro podání ústavní stížnosti.

Shodu s prvopisem potvrzuje M. S.

23. Za druhé dle žalované žalobkyně v rozporu s § 18c odst. 4 zákona o advokacii nedoložila skutečnosti týkající se finančních a majetkových poměrů svých a osob společně posuzovaných, tedy neprokázala, že je osobou, jejíž příjmové a majetkové poměry odůvodňují určení advokáta k poskytnutí právní služby dle § 18c odst. 1 zákona o advokacii.
24. Konečně za třetí žalovaná shledala, že žalobkyně požadované skutečnosti neuvádí a nedokládá ve svých žádostech dlouhodobě, ač je jí známo, že žalovaná v takových případech žádosti nevyhoví. Přesto žalobkyně podává identické žádosti, vede řízení sériově a stereotypně, užívá totožné argumenty, třebaže již opakovaně byly odmítnuty žalovanou i soudy. Žalovaná shrnula, že žalobkyni prioritně nejde o určení advokáta k ochraně jejích práv, protože již od počátku ví, že její žádosti nelze vyhovět. Proto se ze strany žalobkyně jedná o zneužívání práva na bezplatnou právní pomoc ve smyslu § 18c odst. 5 zákona o advokacii.
25. Jakkoli první dva důvody obstát nemohou, což plyne z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 5. 2023, č. j. 9 As 122/2022-36, a z tam citované judikatury Ústavního soudu, je třeba zdůraznit, že napadená rozhodnutí v soudním přezkumu ob stojí, pokud ob stojí alespoň jeden z důvodů, na nichž jsou založena. V posuzované věci ob stojí třetí z důvodů – zneužívání práva žalobkyní, a to již jen proto, že žalobkyně tento důvod v žalobě vůbec nezpochybňuje.
26. Závěrem soud konstatuje, že žalobkyně ve svém již výše zmíněném podání, které zdejší soud obdržel dne 22. 11. 2024, polemizuje se závěry Nejvyššího správního soudu vyslovenými v kasačním rozsudku. Tuto polemiku však zdejší soud musí nahlížet jako bezpředmětnou, neboť těmito závěry Nejvyššího správního soudu je procesně vázán.

IV.

Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

27. Na základě shora uvedeného soud dospěl k závěru, že žaloba není důvodná, a proto ji dle § 78 odst. 7 s. ř. s. a v souladu se závazným právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem zamítl.
28. O nákladech řízení soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s., podle kterého má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Ve věci měla plný úspěch žalovaná, avšak žalované v řízení žádné náklady nad rámec jejích běžných činností nevznikly. Soud proto rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů tohoto řízení.
29. Pro úplnost je třeba, aby se soud vyslovil k požadavku žalované na náhradu nákladů řízení. Soud připomíná ustálenou judikaturu správních soudů, podle které náklady nepřevyšující náklady běžné úřední činnosti se žalovanému správnímu orgánu nepřiznávají (viz usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 3. 2015, č. j. 7 Afs 11/2014-47, Sb. NSS 3228/2015). Jak soud uvedl výše, v projednávaném případě žalované nevznikly jakékoliv náklady, které by převyšovaly její běžnou úřední činnost. Uvažovat o přiznání nákladů žalované by za stávající právní úpravy a její judikatorní interpretace bylo možno jen v případě existence důvodů zvláštního zřetele hodných. Takové důvody však soud nenalezl (mohla by je např. představovat zjevně šikanózní žaloba; na takovou situaci však v posuzované věci nelze usoudit).

Shodu s prvopisem potvrzuje M. S.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost, jen je-li jako důvod kasační stížnosti namítáno, že se soud neřídil závazným právním názorem Nejvyššího správního soudu [§ 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s.].

V takovém případě je třeba kasační stížnost podat ve lhůtě dvou týdnů ode dne doručení písemného vyhotovení rozsudku. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha 25. listopadu 2024

Milan Tauber v.r.
předseda senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje M. S.